

Pagina 3

Verdwenen beroep:
de baakster

Pagina 8

Op d'r boers
een pronte dame

Pagina 11

Opa-agent jaagt
op billenknijper

Grootouders en kleinkinderen

Lees samen!

Doe mee met de leesestafette van Zeeuws Weerzien. Lees deze krant met iemand uit de buurt. Stuur een herinnering die bij u opkomt, bij voorkeur voorzien van een foto van dit leesmoment, aan redactie@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere.

Uw bijdrage wordt geplaatst op www.zeeuwsweerzien.nl
We horen uw verhalen graag!

Marlies Allewijn schuift op de bank heerlijk aan tegen oma Janna. De grootmoeder van de uit Yerseke afkomstige schrijfster speelt een rol in haar boeken. Zie pagina 9: 'Ze was 16'.

De veldmuis in het beukenbos

Beste lezers van Zeeuws Weerzien, daar zijn we weer. Eindelijk. Door alle beperkende coronamaatregelen hebt u ons het afgelopen jaar vooral op het beeldscherm in de weer gezien. Nu ligt er gelukkig een kakelverse krant, van papier, zo eentje waarvan je de pagina's kunt omslaan. En als je niet oplet, kunnen je vingers er zwart van worden. Heerlijk.

door: Jan van Damme

Het thema van dit nummer is 'Grootouders en hun kleinkinderen'. U gaat zien en lezen hoe dierbaar ons dat kleine grut steeds weer is. Dat gold vroeger net zo hard als nu. Het grappige is, als je een zekere leeftijd hebt bereikt, kijkt het woord kleinkind terug en vooruit. Namelijk, je bent of je wás ooit kleinkind. En heel vaak, als je zelf kinderen hebt, krijg je ook nog eens een kleinkind. Of meerdere. U weet wel, van die kleine, vrolijke kraaiers op wie je mag passen als papa en mama het te druk hebben of hoognodig eens even op de pauzeknop moeten drukken.

Links en rechts

In dit verhaaltje kijk ik naar links en rechts. Links is de tijd dat ik

zelf kleinkind was en vol verwondering naar mijn opa en oma Tol keek. Rechts is de tijd van nu, dat ik vol verwondering naar mijn ontlukende kleinzontjes kijk.

Opa en oma Tol

We gaan eerst links, naar het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw. Opa en oma Tol woonden halverwege tussen

Hoofdplaat en Driewegen. Een groot huis waar een halte van de stoomtram was. Opa had het oudroze geschilderd, een kleur die misschien ooit in de mode is geweest. Ze woonden daar bijna in hun eentje.

Jokeren

Aan de overkant van de weg, onderaan de dijk, stond het huisje van buurvrouw Janna. Zij kwam 's avonds nogal eens kaarten. Jokeren, om een cent de kaart. Opa en oma hadden ieder hun eigen centenblikje dat ze op de schoorsteen bewaarden.

Ik weet nog dat ze aangesloten werden op de waterleiding. Die kwam overigens niet tot hun buiten-wc. Dat bleef dezelfde poepdoos met een stapel in repen gescheurde kranten ernaast. Oma had uitgevonden dat het water uit een druppende kraan niet door de meter werd geregistreerd. Dus hing ze een emmer onder de kraan om zo gratis water op te vangen.

Petroleumlamp

Voor er elektriciteit was hadden ze een petroleumlamp boven de keukentafel. Die zorgde voor een schemerig licht. Met de rode gloed van de vlammen in de buiskachel maakte dat de keuken op winterse avonden beregezellig. De keuken was de enige ruimte in huis die werd verwarmd.

Toen er elektriciteit kwam, kochten opa en oma na een tijdje een zwart-wit televisie. Ze keken altijd naar Armand Pien, de Belgische weerman, die oogde en klonk betrouwbaarder dan de Hollandse weervoorspellers. Snip en Snap vonden ze ook fantastisch. Ik geloof niet dat er toen nog veel werd gekeerd. Buurvrouw Janna keek mee naar Snip en Snap.

Liedjes van overgrootouders

Nu gaan we naar rechts. En kijk ik naar onze twee blakende kleinzonen. Wybren en Elias. Ze wonen in Schiedam. Da's een beetje jammer, maar wel overkomelijk want het is niet uit de wereld. U hebt misschien ook meegemaakt dat uw kinderen niet in Zeeland bleven maar erop

uit trokken en vooral de Randstad mooi vonden.

Onze kleine mannen zijn heerlijke handenbinders. Wybren heeft een grote voorliefde voor prentenboeken. De giraf van Dikkertje Dap en het hondje Snuffie van Dick Bruna zijn favoriet. Elias kan bijna kruipen. Als de vloer glad genoeg is, verkent hij zijn wereld door zich

op zijn buik met zijn armen vooruit te trekken. En een lol dat 'ie dan heeft. We leren hen liedjes die wij van onze opa en oma hebben geleerd. 'De veldmuis in het beukenbos' en 'Iedere avond trok bij buurman een kwajongen aan de bel'. Nog 'ns opa, nog 'ns oma. Soms worden we er wel een beetje schor van.

Een perfecte match tussen cliënt en vrijwilliger!

Soms is het er ineens! De perfecte match tussen een cliënt en een vrijwilliger. Omdat ze dezelfde passie delen en daarin gelijkwaardig zijn aan elkaar. Jan en Dirk vormen zo'n match. Allebei houden ze van hardlopen, dus waarom niet samen?!

Jan heeft dementie op jonge leeftijd en volgde dagbehandeling bij SVRZ. 10 km hardlopen vindt hij heerlijk. Maar alleen kan hij niet zo ver lopen, want hij zou verdwalen. Stafdirecteur Zorg & Welzijn Dirk de Korne loopt in zijn vrije tijd ook graag zo'n grote ronde. Toen hij hoorde van de wens van Jan, besloot hij met Jan te gaan lopen. Dirk: "We vinden het allebei leuk om te hardlopen en daarom is het voor mij geen enkele moeite. Het voelt niet als vrijwilligerswerk, maar gewoon als het uitoefenen van mijn hobby. We zijn op zo'n moment gelijkwaardig."

Onlangs liepen Dirk en Jan samen een halve marathon. Een knappe prestatie, van

allebei! Dat bleef niet onopgemerkt. Omroep Zeeland maakte er een mooie reportage van. Heb je die gemist? Kijk het dan zeker terug op omroepzeeland.nl!

Een begrafenis in vroegere tijden

Wat zijn, denkt u, de belangrijkste gebeurtenissen in een mensenleven? Ik denk de geboorte van een kind en het begraven van een geliefde. Er komt iemand bij in je leven. Er gaat iemand weg. Vreugde en verdriet. Deze emotionele momenten omgeven mensen met allerlei gebruiken en gewoonten. Sommige zijn van alle tijden en sommige verdwijnen. Sommige zijn streekgebonden, andere van overal.

Liekdienaer

Tegenwoordig sturen we een rouwkaart om een overlijden bekend te maken, of plaatsen een advertentie in de krant. Vroeger ging iemand door het dorp om het te vertellen aan de mensen. Hij moest de wete doen. Deze *liekdienaer* zei iets als: "De *fermielje N* geeft bie deze kennis dat ulder ...eden ten dage in den ouderdom van ... jaeren zacht en kalm is overleje. En je ore beleefd verzocht om *anstaede* ... te *lieke* te

kommen." De aankondiger werd voor zijn diensten betaald.

Sterf'uus

In het huis van de overledene – het *sterf'uus* – was aan alles te zien dat er iemand gestorven was. De klok werd stil gezet: de overledene was immers 'uit de tijd'. Schilderijen, foto's en serviesgoed werden weggehaald uit de kamer: wereldse zaken waren ongepast en werden uit eerbied weggehaald. Spiegels in huis werden omgedraaid. Was dat laatste bijgeloof (kon de overledene of een andere geest via de spiegel in de kamer kijken?) of ook symbolisch: de spiegel had geen nut meer nu de bewoner was gestorven? Symbolisch was in ieder geval het zand dat op de vloer lag: beeld van het leven dat ons als zand door de vingers glipt.

Ook van buitenaf was te zien dat er rouw in huis was. De luiken gingen bijna helemaal dicht, en dat duurde bij de familie wel zes weken. Andere huizen (van familie en burens) sloten ook de luiken, maar minder lang. Er is een tijd geweest dat buiten voor de deur stro lag. Rechts naast de deur voor een man, links naast de deur voor een vrouw. De bos stro was kleiner wanneer een kind was gestorven.

Het *sterf'uus* was ook de plaats van de samenkomst voorafgaand aan de begrafenis. De familie kwam en zat aan lange tafels en er was koffie en brood. In sommige dorpen was er een speciaal echtpaar dat bij begrafenissen zorgde voor de maaltijden. Ook anderen uit het dorp hielpen. De timmerman had de kist gemaakt en naaste burens

waren de dragers, die de kist uit huis moesten dragen en op de berrie, de baar, plaatsen. Voordat zij dat deden, las de dominee uit de bijbel en hield een overdenking.

Rouwstoet

De stoet naar de begraafplaats werd gevormd; oudtijds gingen enkel de mannen mee naar het graf. Zij droegen een rouwlamfer om de hoed, later een rouwstrikje of -rozet op de pet of hoed. Over de kist lag een kleed, de *pille*. Geen bloemen, dat paste niet bij de leer van de kerk, waarin een mens in alle eenvoud moest worden begraven: stof tot stof. De oudste drager las de *begraafenisrolle* voor, waarin de volgorde van de stoet was geschreven.

Dit verhaal wordt u aangeboden door Monuta Adrienne Klein. Wij helpen u graag bij het vastleggen van uw uitvaartwensen – hoe oud- of nieuwerwets die ook zijn. En we staan uiteraard dag en nacht voor u klaar wanneer een geliefde overlijdt.

Monuta
Adrienne Klein
De steun bij ieder afscheid.

Bronnen:

J. Vader, *Een Walcherse begrafenis in 1880*, in: *Neerlands volksleven* 14 (1964) 1, 39-48.

M. Evenhuis en P. Minderhoud, *Begravenis-gebruiken op Walcheren*, in: *De Wete* jaargang 26 nummer 3 (juli 1997)

Verzamelen

Het september-nummer van Zeeuws Weerzien staat in het teken van verzamelen. Van munten, postzegels en sigarenbandjes tot suikerzakjes. Wat te denken van het Snoepje van de Week van De Gruyter, voetbalplaatjes, flippo's of bierglazen. Was u een verzamelaar of heeft u een bijzondere collectie waaraan een mooi verhaal verbonden is?

Deel het met ons via:

redactie@zeeuwsweerzien.nl
of stuur een briefje naar
Stichting Zeeuws Weerzien,
Postbus 33, 4350 AA Veere.

Colofon

Zeeuws Weerzien is een gratis krant vol verhalen over het Zeeland van de vorige eeuw. Om zelf te lezen, of als aansporing om samen met anderen herinneringen op te halen. De krant verschijnt 4x per jaar in een oplage van 50.000 exemplaren en wordt verspreid in heel Zeeland: in de vestigingen van Bibliotheek Zeeland, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeentehuizen, musea, boekhandels en bij diverse lokale ondernemers. Een actueel overzicht van distributiepunten evenals een digitale versie van de krant, treft u aan op onze website Zeeuwsweerzien.nl. De krant komt tot stand dankzij de inzet van een groot aantal vrijwilligers en i.s.m. Stichting Feest van Herkenning, die bijeenkomsten organiseert waarbij het delen van herinneringen centraal staat. Van alle eerder verschenen edities kunt u, zo lang de voorraad strekt, een gratis exemplaar afhalen tijdens openingsuren bij ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, Kousteensedijk 7, 4331 JE Middelburg.

Uitgever

Stichting Zeeuws Weerzien
Voorzitter Frans van de Velde
Postbus 33, 4350 AA Veere
www.zeeuwsweerzien.nl
secretariaat@zeeuwsweerzien.nl

Redactie

Peter de Jonge (hoofddirecteur),
Margreth Ernens (website,
eindredactie), Allie Barth,
Peter Blom (Zeeuws Archief),
Jan van Damme, Johan Francke
(ZB| Planbureau en Bibliotheek
van Zeeland), Mieke van der Jagt,
Albert Kort, Ans van Nieuwenhuijze,
Ali Pankow, Willem Staat,
Peter Verdurmen.

Vormgeving

Leo Minnaard
Ramon de Nennie, decreet

Druk en advertentieverkoop

Meulenberg Media, Patrick Joossens
drukkerij@meulenberg.nl

Projectcoördinatie

Hanneke de Vroe
redactie@zeeuwsweerzien.nl

Bij het samenstellen van deze krant is met zorg getracht alle rechthebbenden m.b.t. beeld- en archiefmateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat (foto)rechten zijn geschonden, dan kunnen zij zich wenden tot de redactie via redactie@zeeuwsweerzien.nl

Deze editie is mede mogelijk gemaakt door:

VSBfonds,
iedereen doet mee

STICHTING HET R.C. MAAGDENHUIS
FONDS
SLUYTERMAN VAN LOO
OUDERENPROJECTEN

VERDWENEN BEROEPEN... 'DE BAKER'

De praatjes bleven

door: Johan Francke

Tot halverwege vorige eeuw werden jonge moeders na

de bevalling bijgestaan door bakers: doorgaans oudere

vrouwen met veel praktische ervaring, maar weinig

theoretische kennis.

De baker of baakster was een soort kraamverzorgster, voordat dat beroep ontstond. Ze begeleidde de moeder en was al een paar dagen voor de bevalling in huis. Bakers waren zowel gehuwde als ongehuwde vrouwen, die in de tijd van de verzuiling in de regel tot de eigen religieuze gezindte hoorden. De baker woonde doorgaans tijdelijk in bij het gezin, al was ze er in principe alleen overdag. De moeder bleef in de regel tien dagen in bed en de baker bleef in huis totdat zij zover hersteld was dat ze weer dagelijkse taken kon uitvoeren.

Bakerpraatjes

De ongeschooldheid van veel bakers leidde tot bijgeloof en dito rituelen binnen de beroepsgroep: de spreekwoordelijke 'bakerpraatjes.' De naam baker komt van de term bakeren. Tot ver in de twintigste eeuw werden baby's na de bevalling in doeken gewikkeld, waarbij de armpjes stijf tegen het lichaam werden gedrukt. Die doeken werden vaak warm

gemaakt om de baby op temperatuur te krijgen en te houden. Waren die doeken té warm, dan werd je als baby te heet gebakerd. Het volksgeloof wilde dat zo'n kind later een 'heetgebakerde' (driftige) persoon werd. Het woord bakermat is afgeleid van de lage mand of houten bak waarin de baker zat en de baby verzorgde. De overdrachtelijke betekenis van bakermat staat voor de plaats waar iemand is geboren en opgevoed.

Slechte naam

Onervaren ouders vertrouwden op de tradities en rituelen van de baker, die medisch gezien niet altijd klopten. Naarmate de kwaliteit van de gezondheidszorg toenam, kregen bakers een slechtere naam. Pas rond 1900 werden er bakercursussen opgezet en in 1911 begonnen de kruisverenigingen de cursus kraamvrouwverpleging. Na de Tweede Wereldoorlog verdween de oorspronkelijke baker uit Zeeland. In plaats van de wat oudere baker die voor haar werk een witte schort droeg, kwam voortaan de jonge vrouw in licht groen

Tine Flipse uit Middelburg was de laatste kraamverzorgster in dracht | foto: Wim Helm 1977 | ZB | Beeldbank Zeeland, recordnr. 55578.

kostuum met witte schort. Velen volgden de opleiding kraamverzorgster of namen de moderne richtlijnen over. De uit Colijnsplaat afkomstige baker A.T. de Pree moest, voordat ze in 1939 het bakerdiploma ontving, al tal van boeken over de zuigelingenverzorging en aanstaande moeders doornemen. Ze kreeg onderricht in zaken als voedingsstoringen, bacteriën in de melk, infectieziekten, tbc, te vroeg geboren zuigelingen, (navel) breuken, stuipen en dauwworm (huiduitslag). In Zierikzee was zelfs een gemeenteverloskundige, maar

die functie werd al in 1947 afgeschaft. Bevallingen werden vanaf dan overgenomen door de huisarts. Zo eindigde de 29-jarige loopbaan als baker van mevrouw Beetvelt. De Heinkenszandse baker Cornelia Traas-Meulblok kon in haar loopbaan wel tot tweemaal toe een bijzonder jubileum vieren. Op de dag dat ze in 1953 haar vijftigste verjaardag vierde, werd ze weggeroepen voor de geboorte van een jongetje. Toen deze man in 2003 zelf vijftig werd, kon de inmiddels honderdjarige Cornelia hem nog een kaartje sturen.

Het tijdperk van trekpaarden is voorbij

door: Peter Verdurmen

Het voorjaarszonnetje brandt. De lucht is helblauw. Geen wolk, laat staan een regenwolk, te bekennen. Stan Sturm, een jonge boer uit Waterlandkerkje, ziet de spreekwoordelijke bui alweer hangen: een lange periode van droogte waarin het gewas naar water snakt. Geef Stan maar wisselvallig Hollands weer waarbij zon en regen elkaar 'ouderwets' afwisselen. Voor zijn opa, die midden jaren zeventig stopte als boer, was klimaatverandering geen issue. Stan: „Droogteperiodes waren vroeger veel zeldzamer. Natuurlijk had mijn opa goede en minder goede jaren. Nu is alles veel extremer, dus onzekerder.” Stan is de zesde generatie Sturm op de boerderij aan Klein Brabant. Stamvader Karel Sturm kwam uit Hoofdplaat. De schuur en het huis dateren van rond 1850. De landerijen, om en nabij 80 hectare, liggen rond de

boerderij. Stan heeft een maatschap met zijn vader, Walter Sturm. In de woonkamer hangen grote familieportretten in zwart-wit. Streng blikken. De oudere generaties kijken over Stans schouder mee, zo voelt het.

Vrije keuze

Opa Sturm, Achiël, werd geboren in 1917. Hij was de enige zoon in het gezin Sturm. Het lag dus voor de hand dat hij de boerderij overnam, aldus Stan. Zo ging dat in die tijd. Voor Stan was het een vrije keuze.

In Achiëls jonge jaren stond de mechanisatie nog in de kinderschoenen. De oorlog was een breuklijn. Eind jaren veertig, begin jaren vijftig zag je steeds meer tractoren aan de Zeeuwse einder verschijnen.

„Mijn opa bleef niet achter. Hij beseft dat het tijdperk van trekpaarden voorbij was.” Midden jaren zeventig trok Achiël zich terug uit het bedrijf. Met echtgenote Angèle betrok hij een gerieflijke bungalow vlakbij het

Stan Sturm zoekt voor opa Achiël aardappeltjes die door de zeef zijn gevallen. | foto Familiearchief

Groote Gat ('Je kunt het huis van hieruit zien liggen').

Zijn opa overleed in 2003. Stan was toen 18. Oma leeft nog. Zij is nu 101 en woont nog steeds zelfstandig. „Als ik van school naar huis fietste ging ik vaak bij hen langs. Over vroeger werd weinig gesproken. Opa en oma gingen met hun tijd mee”, stelt Stan vast.

Armoede en gezelligheid

Achiël stelde zijn herinneringen te boek in een uitgave van de Heemkundige Kring met als titel

'Van Paarden naar Paardenkrachten'. Stan heeft het boek gelezen. Wat voor beeld doemt er op? „Armoede en gezelligheid gingen hand in hand. Er werkten knechten op de boerderij, er waren trekpaarden, melkkoeien, kortom, het was een levendige boel. Het welvaartsniveau is met sprongen omhoog gegaan. Daar betalen we wel een prijs voor. In de polder is het doodstil geworden.” Stan koestert de mooie herinneringen. „Ik heb jarenlang bij SV Oostburg gevoetbald. Opa kwam vaak supporteren”.

Oma is eigenlijk onze tweede moeder

Opgroeien bij opa en oma is niet echt doorsnee, soms zelfs een bewuste keuze.

door: Margreeth Ernens

Joop en Addy Molewijk uit Terneuzen voeren op een binnenvaartschip, de spits* AB-OVO, met hun dochttertjes Ester en Lenny toen de onvermijdelijke leerplichtwet om de hoek kwam kijken. Veel schipperskinderen gaan dan naar het internaat in Terneuzen, zo niet Ester en Lenny. Joop, die uit een varensfamilie komt, overwoog zelfs te stoppen met varen, omdat hij zelf vroeger veel heimwee had toen hij op het internaat zat. Dat lot wilde hij zijn kinderen besparen. De ouders van Addy boden uitkomst en Ester en Lenny gingen vanaf hun zesde jaar bij hen wonen. Ze kregen er een fijne jeugd. Opa en oma Bram en Nelly Hamelink-Vlaender woonden in de Steenovens, een

kinderen te kunnen zien en daarvoor niet steeds uren heen en weer te moeten rijden. Ester (47, getrouwd met Marco en moeder van Amber (11)) en Lenny (45, samenwonend met Sjaak en moeder van Aaron (13) en Ella (9)) woonden ongeveer 13 jaar bij oma en denken met veel warmte terug aan die tijd.

Eigen kinderen

„We werden in het gezin opgenomen als hun eigen kinderen.” Het was wel even wennen voor de zusjes, want aan de wal moesten ze hele dagen naar school. „Ik was de eerste 2 jaar zonder mijn zusje bij opa en oma, maar onze jongste tante en oom, die maar een paar jaar ouder waren, woonden nog thuis, dat was wel heel

Addy en Joop Molewijk met hun dochters Lenny en Ester in de stuurhut van de AB-OVO.

mee in de auto.” Oma zette hen af bij het internaat (hun enige bezoek ooit), omdat ze van daaruit mee konden rijden met een kennis, die met zijn schip in de buurt van hun ouders lag. Hij haalde zijn zoon voor het weekend op van het internaat. „Ik vond het helemaal geen leuk grapje.”

Het tekent de hechte band en geborgenheid die ze bij oma ondervonden. Ester en Lenny hebben allebei veel bewondering voor hun grootouders, en vooral voor oma. „Ze zorgden met veel liefde voor ons. Oma is nu 90 en nog steeds een gezellige oma, eigenlijk is ze een tweede moeder voor ons. Ze wist ook alles van ons, bij haar konden we ons verhaal kwijt als we uit school kwamen. Onze ouders hoorden alles uit de tweede hand natuurlijk. Opa is overleden toen we er nog maar een paar jaar woonden. Toen stond oma er dus alleen voor, maar we zijn nooit iets tekort gekomen. Oma kreeg vroeg hartproblemen, maar heeft er volgens ons nooit over gedacht om te stoppen met voor ons te zorgen.”

Tranen

En al waren ze dan bij oma thuis, op zondagavond werden vele tranen vergoten

als hun ouders weer vertrokken om te varen. Gelukkig belde hun moeder op woensdag altijd vanuit een telefooncel. Lenny: „Als dan het kwartje op was en ik had geen doe gezegd was het weer huilen, dus sprak ze altijd af dat er dan toch nog een kwartje inging om doe te zeggen.”

Ester en Lenny koesteren de mooie momenten. „Op klompen samen om de melk gaan bij een melkboer verderop en dan liedjes zingen en de melkbus dragen. En samen zingend afwassen!” Lenny: „Na mijn huiswerk lazen we samen de krant, ik las voor en oma luisterde. Niet omdat ze dat zelf niet kon, maar dat vonden we fijn!” Ester: „Oma handwerkte en puzzelde veel. Dus samen zaten we te breien of te borduren. Dat doen we nu nog samen als we elkaar bezoeken. Erg gezellig.”

En nee, zelf hebben ze geen varend bestaan: „Daar waren we al snel van overtuigd. Dat zou veel te zielig voor onze kinderen zijn!”

**Spits – een binnenvaartschip van 300 tot 400 ton. De afmetingen zijn speciaal geschikt om door de kanalen en sluizen in Frankrijk te varen.*

Lenny (links) en Ester bezoeken oma heel vaak.

gehucht tussen Zaamslag en Axel. Joop en Addy, die in Nederland, België en Frankrijk voeren, kochten een huis in Terneuzen om in de weekends hun

gezellig”, vertelt Ester. Lenny: „Ik weet nog goed dat ik erg verdrietig werd toen oma zei: ‘Ik breng jullie naar het internaat’. Ze had ook echt een koffertje

voor een tijdelijk verblijf hun huisdier naar het asiel. Eens, toen een eigenaar zijn hond weer kwam ophalen, wilde het dier niet meer mee terug naar huis en ging vreselijk tekeer. Likte mijn vader over zijn gezicht en was liefst door het openstaande raampje van de auto weer naar buiten gesprongen. Nou, dan ben je wel goed verzorgd denk ik zo. Misschien wel te goed.

Meestal, als hij de honden ging uitlaten, kwam mijn vader een nieuwe logé even thuis laten zien. Zoals op een keer een zwart vuilnisbakkenras-hondje met droeve ogen, dat van plezier op zijn rug met zijn poten naar alle vier de windstreken ging liggen rollen in de pas gelegde bonen.

Klacht

Eens, op een morgen, werd er aangeboden door een politieagent. „Er zijn klachten binnengekomen. Eén van de dieren veroorzaakt geluids-overlast”, was zijn boodschap. Nu hadden mijn ouders de hond natuurlijk ook wel gehoord, maar ze wisten niet direct een

Adri Leijdekkers omstreeks mei 1953 met zijn oma in Thoolse dracht.

oplossing voor het probleem. Je kunt zo'n dier 's nachts maar bezwaarlijk tussenin nemen.

Op die ochtend sloten ze de rijen en verklaarden beiden dat je de honden nooit

hoorde. Mijn opoe die bij ons inwoonde, kort en rond en al vroeg die morgen pontificaal gekleed in haar doordeweekse Thoolse streekdracht, deed ook nog een duit in het zakje, maar kwam toch niet verder dan 'kàje behriepje'.

Opa

De waarheid kwam van boven. Wakker geworden door de stemmen in de gang, kwam mijn opa de trap af in zijn lange jaeger onderbroek, met daarin, zoals Toon Hermans eens zei, 'een beetje laag kruis'. Op zijn hoofd zijn onafscheidelijke pet.

Toen hij de agent zag staan op de kokosmat bij de voordeur, riep hij hem halverwege de trap toe: „Jie kom zeker vô die nond? Mantjelieve, kè dun êêle nacht hin ôôge dicht 'uddè.”

Iedereen, inclusief de agent stond als aan de grond genageld en wist niets meer uit te brengen.

't Is allemaal echt gebeurd. Ik stond namelijk óók in die gang en heb het voorval jaren later opgeschreven.

De waarheid kwam van boven

door: Adri Leijdekkers

Na de Watersnoodramp van 1953 heeft mijn vader enkele jaren het dierenasiel van de Sophia-vereniging beheerd.

Het 'asiel' in de Zierikzeese Zuidhoek was gevestigd in een afgekeurde arbeiderswoning met gekoolteerde muren op pakweg een honderd meter van mijn ouderlijk huis. De levende have bestond voornamelijk uit enkele honden en een groot aantal niet meer van de vlucht naar huis teruggekeerde en uiteindelijk gevangen postduiven van verschillende nationaliteiten.

Simon Carmiggelt schreef eens in één van zijn cursiefjes: „Want men moet een mens zijn om enig nut te ontdekken in het ten koste van veel geld en moeite naar een ander land voeren van vogels, met geen ander doel dan hun terugkeer.” Die duiven vonden dat kennelijk ook en zijn hier toen maar gebleven.

Goed verzorgd

Ook toen al brachten vakantiegangers

Pieter van der Hulle memoreert

Belang van aanwezige én afwezige opa's

door: Ali Pankow

De opa naar wie hij is vernoemd heeft Pieter van der Hulle (74) uit Brouwershaven nooit gekend.

Deze grootvader uit Oosterland overleed al op 48-jarige leeftijd aan een epileptische aanval.

Pieter (een jaar oud) met oma Jans Boogerd-Pannekoek in de kippenren.

Hij liet een vrouw, Maatje van der Hulle-Goedegebuure, en tien kinderen achter. „Toch is deze afwezige opa van groot belang geweest voor keuzes in mijn eigen leven. Hij was heel tolerant en overtuigd SDAP-er, zo weet ik uit de verhalen van mijn vader Kees”,

zegt Pieter. Hij denkt via opa Van der Hulle het DNA te hebben gekregen om zelf als sociaal democraat in het leven te staan. Voor Leen Boogerd en Jans Boogerd-Pannekoek, de grootouders van de kant van zijn moeder Corrie, was Pieter het eerste kleinkind. „Ik kon er bij

wijze van spreken ‘op de stoep poepen’ en voelde ook wel aan hoe ik daar mijn voordeel mee kon doen. Opa en oma Boogerd hadden een boerderijtje aan de rand van Ouwerkerk, schuin tegenover waar nu nog een garagebedrijf is. Ons gezinnetje woonde in het kleine huisje dat er pal naast op het erf stond. Pas later heb ik begrepen hoeveel druk het specifiek voor mijn moeder heeft betekend dat ze onder de vrij dwingende invloed van haar ouders moest leven. De ramp in 1953 heeft daar abrupt verandering in gebracht. Het boerderijtje en ons huis gingen met de ramp verloren. Opa en oma evacueerden naar Dubbel-dam, terwijl mijn ouders, mijn zusje Jannie en ik voor een half jaar werden ondergebracht bij Bas en Dini Schipper in Goes.” Volgens Pieter moet het verblijf bij deze mensen met moderne en verlichte ideeën van grote invloed zijn geweest op zijn ouders.

Warme herinneringen

Zelf koestert hij overigens nog steeds de warme herinneringen aan opa en oma Boogerd. In zijn eerste zeven levensjaren waren zij de toegewijde grootouders, die nu als heerlijke BSO (Buiten Schoolse Opvang) zouden gelden. Pieter denkt terug aan de ritjes op de vrachtkar die opa - naast zijn boerenwerk - bereed, aan spelen op het erf met kippen en varkens, aan biefstuk die oma in roomboter bakte en aan de

heerlijke smaak van biest. Na de ramp werd alles anders. „Wij gingen na de evacuatie in Zierikzee wonen in het voormalige huis van mijn tante Mina aan de Steiltjesstraat. Mijn opa kreeg op basis van de ruilverkaveling grond aan de Boterhoekseweg bij Ouwerkerk toegewezen. Daar is toen oom Dirk het nieuwe boerenbedrijf begonnen. Mijn vader was geen boer. Hij was bode voor het Ziekenfonds. Opa en oma kregen een Noorse woning op het dorp. Ik ging voortaan in Zierikzee naar school en later naar de HBS.”

Examenjaar

In zijn examenjaar woonde Pieter nog een tijdje in bij opa en oma Boogerd. Zijn ouders verhuisden naar Huizen. Vader Kees had zich inmiddels verder ontwikkeld en werd geestelijk begeleider in een Humanistisch Centrum in Amsterdam. Maar Pieter moest dus wel even dat schooldiploma halen. Ook als puber had hij het goed bij zijn grootouders. „Ze lieten me alle ruimte. Ik had een brommertje, ging daarop naar mijn vriendinnetje in Zonnemaire en ik speelde in een bandje ‘The Seatown Fives’. Van opa kreeg ik mijn eerste sigaretje.”

Opa

Nu is Pieter zelf opa van vier kleinkinderen. Twee wonen er dichtbij in Brouwershaven: Ferris (6) en Yalou (4) van

Opa en oma Boogerd uit Ouwerkerk.

dochter Nadine. De andere twee, van zoon Pepijn, wonen in Zweden: Eliot (4) en Juno (11 maanden).

„Mijn vrouw Renée en ik hebben er bewust voor gekozen ook voor hen ‘aanwezige grootouders’ te zijn. Daarom rijden we enkele keren per jaar naar Zweden. Tijdens corona wat minder vaak maar dan blijven we daar wat langer. De kleinkinderen hier zie ik natuurlijk wat vaker. Yalou vindt het heerlijk om liggend op de dikke buik van opa naar filmpjes van Bumba te kijken. Ferris wil graag met opa voetballen op het strand, maar dat houd ik tegenwoordig niet zo lang meer vol.”

Schoolfoto van Pieter van der Hulle en zijn zusje Jannie.

Zaoterdag altied pannenkoeken mee strope

Rinus Willemsen uit Biervliet is een van de streektaal-specialisten in Zeeland. Speciaal voor deze krant klimt hij in de pen.

Altied wist ik het wel te rekken. „Nog even spelen mee m'n treintje,” was mêestâl wel m'n antwoord as m'n moeder me nao bed wou briengen. Klok kieken kon 'k nog nie. Maor as de pendule zeven kêêr geslaogen 'ao... dan was 't tied om nao bed te gaon. Wat verwênsende kik soms die klokke. 't Leek wel of de wijzers rapper goengen as 'k m'n pyaomao an 'ad. Vanaf dat ôgenblik leek 't of die klokke 'arder begon te lôpen. „Nog even mee m'n treintje spelen,” was dan m'n antwoord as 'k gevraagd wier om mee te gaon nao boven.

M'n moeder brocht m'n altied nao bed. Nog even mocht dan

't licht brannen. Mao 'k was een vlugge slaoper. A rap vielen de schepen van m'n ôôgen dichte. Drôômenland.

M'n opoe weunende bie ons in. Die bemoeiende 'aur eigenlijk mee niks. Jao, eigenlijk toch wel. 's Aovus nao 't eten, dan las ze voo. Nêê, nie uut 'n boekje, maor uut de krante. Dan goeng 'k bie d'r zitten en zocht de bladzij op van Kappie. Dat was een feuilleton. Drie plaatjes en een verhaoltje d'r bie. Kappie voer mee z'n sleepbôôt altied op zêê. Beneejen in de machinekaomer was de Mêêster deugaons bezig om kolen op 't vier te gôôien. Jao, 't was nog 'n stôômbôôt. En altijd

voer z'n bôôt (De Kraok, zô 'êêt-ende die) op zêê. Soms goengen ze ook wel 's achter smokkelaors an. „Volle kracht vooruit, bulderde Kappie in de toeter naor de machinekaomer.” M'n opoe deed dat voor. Joengens, wat zat ik dan te genieten. En opoe zag dat en las het verhaoltje nog 's voo. Mee d'r bril op d'r neus. 'n Bril mee dikke glaozen. En dat leste plaatje van de drieje, dat maokende 't noe altied nog spannender. Dat stoppende altied mee 'n vraoge en die was: 'Oe gaot dat aflôpen?

Op 'n kêêr las opoe wee voo en ik keek goed nao de plaatjes en luusterende mee grôte ôôren. Ik

kon toen best al aordig lezen en las mee. En toen las ze 'n fout. Eigenlijk was 't gêên fout. 't Was de klemtôôn die nie goed was. 'k Weet het nog precies. 't Was bie d'uutspraoke van 't woordje professor. Ze douwende op de leste lettergreep. En ik zei daor iets van. Zelas 't stikje af, deed de krante dichte en gaf die an me mee de woorden: „Nim, noe kan je 't zelf wel ee Rinus.” Einde voorlezen.

's Zaoterdagsmiddags om twaalf uur goeng bie ons op 't durp altied de sirene. Dan was de werkweek verbied. Jao, toen wêrkende de mênzen nog 's zaoterdagsmorgens. Jacob van

Hanegem was de gemêente-wêrker en om vuuf voo tawaolve stoeng tie al gerêêd. Dan deed die een glazen deurtje open mee sleuteltje. Daorachter zat 'n zwarte knop. Dao douwende die op en dan goeng de sirene af. Mêestâl stoengen d'r wat joengens rond. Me wachtende dan op de toren. Die twaalf uur most slaon. Oeeee, oeee, oeeee, goeng 't dan. As klaor was, deed Jaacob 't kastje dichte en wudder? Me goengen naor 'uus om t' eten. En dat waoren op zaoterdag altied pannenkoeken mee strope of olieballen. „Waarom?” zal je vraogen. Wel, m'n opoe lustende die zô gêên.

Kinderen kijken televisie bij opa en oma in Vlissingen | Foto: VV. de Bruine, 30 maart 1959, ZB| Beeldbank Zeeland, recordnr. 058294.

Dierbare herinneringen

De meesten van ons koesteren dierbare herinneringen aan oma en opa. Het zijn in ons geheugen vaak lieve, zachtaardige en begripvolle mensen. Voor Zeeuwen niet zelden de laatste generatie in klederdracht, wat hen sowieso al tot mensen uit een ander tijdperk maakte.

Als je op bezoek ging kreeg je een babbelaar of een stuiver om iets van te kopen bij de snoepwinkel. Wanneer ze nog kwiek waren, gingen ze soms met je wandelen, maar vaak zaten ze in een luie stoel in de woonkamer naast de kolenkachel en met een beetje geluk vertelden ze je een verhaaltje of zongen ze liedjes van vroeger.

Je kon dikwijls aan ze zien dat ze hard hadden moeten werken in hun leven. Vrouwen die veel kinderen hadden gebaard en opgevoed, mannen die kromgebogen op de akkers hadden geploeterd.

Je had diep respect voor ze, was beleefd en zat lief en stil. Want van kinderen werd verwacht dat ze braaf waren en niet te veel lawaai maakten. Ze genoten van hun oude dag en waren dankbaar voor elk vreugdevol moment dan hen was gegeven. Als kleinkind voelde je aan dat je door je aanwezigheid een zonnestraaltje was in de herfst van hun bestaan. Dat laten foto's uit de Beeldbank Zeeland mooi zien.

Twee opa's dragen in 1963 hun kleinkinderen en laten een hond uit in Cadzand-Bad | Foto: Jacqueline Midavaine, ZB| Beeldbank Zeeland, recordnr. 105190.

Opa Kip genoot tot zijn laatste snik door: Peter de Jonge

Zijn 107e verjaardag vierde hij in 1958 omringd door Schouwse schone. Goedlachs en onder het genot van een 'sigaar met een gulden bandje' nam hij geschenken als een elektrische stoof en een wollen vest in ontvangst.

Opa Kip, de naam waaronder Jan Kip uit Dreischor in het hele land bekend was, genoot - ondanks verminderd gehoor en zicht - tot de laatste maanden van zijn leven een goede gezondheid. Net zoals hij genoot van de aandacht die er voor zijn persoon was.

Jan Kip werd op 18 maart 1851 geboren in Dreischor waar hij zijn hele leven zou blijven. Toen hij op 21 november 1958 overleed, was hij 107 jaar en 248 dagen en al vierenhalf jaar de oudste man van Nederland. Een eretitel die hij droeg vanaf 15 mei 1954.

Moderne wereld

Sinds zijn trouwen woonde hij aan de Stoofweg: een land-arbeider, die in de zomer van Dreischor naar Zuid-Beveland reisde om er te helpen met de vlasoogst. Op dat eiland maakte hij kennis met de moderne wereld: hij zag er de trein en de zaaimachine. Zijn 100ste jaardag werd gevierd in café De Drie Schapen.

Opa Kip viert, omringd door Schouwse schone, zijn 107e verjaardag. Foto Nationaal Archief/Anefo

De schooljeugd bracht hem een zanghulde. Het journaal van de Nederlandse Televisie Stichting rukte uit om verslag te doen van de viering van de geboortedag. Opa Kip, die de laatste jaren van zijn leven inwoonde bij zijn dochter, was een nationale bekendheid.

Aardig wuuf

Na de Watersnoodramp in 1953 verbleef hij enige tijd als

evacué in het Diaconessenhuis in Dordrecht. Daar verscheen koningin Juliana aan zijn bed. Een jaar later nam hij met dorpsgenoten deel aan de aubade, de traditionele zang-hulde, op Paleis Soestdijk, waar de koningin vertelde dat ze hem nog herkende. „Een aardig wuuf”, noemde hij de vorstin na die ontmoeting.

Als 106-jarige maakte hij samen met burgemeester H.A. Vermeulen een tweedaagse reis naar Amsterdam, de eerste keer dat hij de hoofdstad bezocht. Het gezelschap werd op het stadhuis ontvangen en het gemeente-bestuur werd bedankt voor de hulp na de Ramp.

Grafmonumentje

Na zijn overlijden op 21 november 1958 bleven toeristen op het dorp naar hem informeren. Op het kerkhof was zijn graf niet te vinden. De dorpsraad nam het initiatief om een grafmonumentje op te richten dat in 2019 op zijn sterfdag werd onthuld. Daarop staat dat hij 107 jaar en 241 dagen is geworden. „Klakkeloos overgenomen uit een publicatie”, zegt secretaris van de dorpsraad Kor van der Werve. Aanpassing van de steen wordt niet overwogen. Want zeg nou zelf wat maken die paar dagen nou uit op zo'n lang mensenleven.

Opa en kleindochter halen in 1987 de oogst binnen op een stukje grond in Zeeuws-Vlaanderen | Foto: Jaap Wolterbeek, ZB| Beeldbank Zeeland, recordnr. 142239.

Zondagmiddagbezoek bij oma in Vlissingen | Foto:W. de Bruine, 22 november 1959, ZB| Beeldbank Zeeland, recordnr. 058438.

Vlissingse opa helpt bij knip- en plakwerk van zijn kleinzoon | Foto:W. de Bruine, 23 april 1960, ZB| Beeldbank Zeeland, recordnr. 058586.

Voorlezen door oma in Vlissingen | Foto:W. de Bruine, 31 oktober 1958, ZB| Beeldbank Zeeland, recordnr. 058215.

Kleinkinderen vragen een snoepje aan oma | Foto:W. de Bruine, 5 februari 1960, ZB| Beeldbank Zeeland, recordnr. 058462.

Opa's luie stoel

Mijn opa Wagemaker overleed in 1970, maar niettemin is de herinnering aan hem nog tastbaar aanwezig in mijn Middelburgse appartement. Dat komt doordat ik in 1971 vrijwel de halve inventaris uit zijn huis kon meenemen van Brouwershaven naar Vlissingen. Ik verliet het ouderlijk huis, nadat ik was aangenomen voor een baan op het stadhuis daar.

Mijn oma was al eerder overleden en hun huis moest worden verkocht. Zodoende verhuisde een deel van de boedel naar mijn eerste zelfstandige huisvesting: een duplexwoning in de Jozef Israëlslaan.

Opa's stoeltjes

Een aantal verhuizingen later zit ik tijdens de maaltijden op één van de drie stoeltjes, waarop mijn opa op zijn stoep voor zijn huis zat (zie foto). Inmiddels zijn ze wel een keer opnieuw gemat. Mijn eetkamertafel kreeg ik van mijn moeder mee. Opa, die timmerman was, maakte hem voor mijn ouders toen zij in 1943 trouwden.

In 1946 timmerde hij een commode toen mijn moeder in verwachting was van mijn broer. Alle drie de kinderen, van wie ik de middelste ben, werden erop verluierd. Nu is de latafel de bergplaats voor diverse kledingstukken.

door: Ans van Nieuwenhuijze

's Avonds kijk ik televisie vanuit opa's luie stoel: ik liet hem in Vlissingen opnieuw bekleden en eerdaags is hij daar weer aan toe. In de mahoniehouten linnenkast berg ik onder meer mijn glas-servies en mijn cd's. In mijn boekenkast dienen twee hand-schaafjes als boekensteunen. Bij het verschuiven ervan moet ik opletten geen stukjes van de planken te schaven.

Bestek

In de keuken gebruik ik zijn bestek als werkbestek, al worden de messen nu wel wat bot. Het heeft ook een tijd dienst gedaan als campingbestek. Lang heb ik ook zijn vergiet - groen email met een gouden randje - gebruikt, maar dat is aan roest bezweken. Als ik een kabeljauw-schoteltje maak, waarbij ik verschillende groenten en kruiden door elkaar moet mengen, pak ik één van zijn dekschalen.

Overigens heb ik ook nog meubilair van mijn grootouders Van Nieuwenhuijze, zij het in veel mindere mate. In mijn slaapkamer staat een Thonetstoel en in de kamer een speeltafeltje van mahonie met een groen vilten speelveld. Mijn laptop staat erop en ervoor dus zo'n stoeltje van mijn andere opa.

Lina was op haar boers een pronte dame

Opoe Sloe was bijna haar hele leven op haar boers. Ze was kort van gestalte, maar dat dat viel niet zo op door de trotse Zuid-Bevelandse streekdracht met de brede muts. Daarin was ze een pronte dame.

door: Willem Staat

Opoe (Pau-)Lina Sloe

De wieg van Paulina (Lina) Nijssse stond op 16 september 1900 in Wolphaartsdijk. Opoe ging dus met het jaar mee. Na haar huwelijk op 14 juli 1921 met Jacobus (Ko) de Jager betrok het stel een huisje aan de Oude Veerweg onder Lewedorp. Daar brachten ze tien kinderen groot.

AOW
Opa (geboren 15 juni 1903) was boerenknecht. Hij werkte door tot aan zijn dood op 10 februari 1979. Dat was in de strenge winter van 1978-1979. „’t Is koud”, sprak hij die zaterdag, nadat hij van het land kwam. Dat waren de laatste woorden van de grote sterke man, die zijn hele leven had gewerkt. Dat laatste was vanzelfsprekend. AOW werd om principiële redenen niet aangepakt door sommige leden van de bevindelijke kerk waartoe opa behoorde. Wanneer je in God

geloofde zou Hij ook wel voor je zorgen, was de redenering.

Varkensslacht

Het was een feit dat opa en opoe niks tekort kwamen. Ze mochten tot aan hun dood voor een lage huur wonen van de man die hun huis bezat. Behalve van loon van opa leefden ze van wat het land opbracht. En natuurlijk van het vlees van het varken dat in november onder het mes ging. Hoewel opa uit een slagersfamilie kwam, liet hij de slacht graag aan een ander over.

Het varken was in de lente als big aangekocht en werd gemest met krielaardappeltjes, die opoe kookte. Die kopen we nu als delicatessen om zelf op te eten, maar waren vroeger standaardvoer voor de krulstaarten. Vriezers en koelkasten ontbraken, dus ging het vlees gezouten en wel in Keulse potten.

Opoe runde het hele huishouden. Ze sneed boterhammen met de hand terwijl ze een groot brood tegen haar beuze aanhield. Soms werden ze belegd met stropievet, oftewel reuzel met stroop. Dat was boter en beleg tegelijk en smaakte heerlijk.

Oorlog

De oorlog kwam twee keer langs. Eerst in 1940 toen de Fransen voorbijtrokken op hun aftocht richting Walcheren. De tweede keer was najaar 1944 toen de familie dagen dekking moest zoeken door de Slag om de Sloedam. Het hele gezin bleef gespaard.

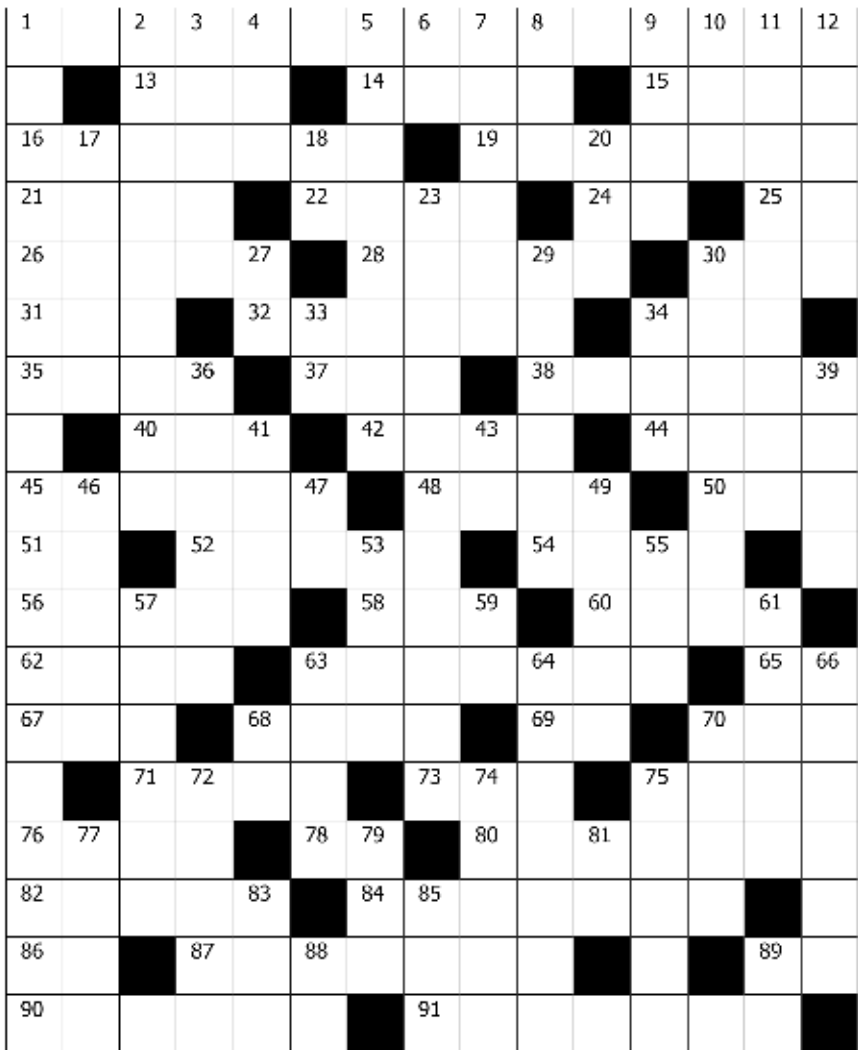
Geheugen

Opoe overleefde opa zeven jaar. Ze beschikte over een indrukwekkend geheugen. Dat laatste kwam van pas bij bezoek van kinderen, klein- en achterkleinkinderen. Ze wist precies wie ze

voor zich had en informeerde al breiend hoe het met je ging en of het goed ging op je werk. En wanneer je iets vertelde dat indruk maakte zei ze: 'Tsjoe tsjoe 't is toch wat'. Haar handen stonden letterlijk naar nijver-

heid. Opoe bewoog ze ook over elkaar wanneer ze niet breide. Pas toen opoe Sloe de laatste jaren op haar burgers moest, zag ik hoe klein van stuk ze was en wat streekdracht kon doen met een mens.

9 | Kruiswoordpuzzel 'Zeeuwse familie'

© Louis Kesteloo

78	1	29	51	54	34	87	84	6	60	18	73
----	---	----	----	----	----	----	----	---	----	----	----

Breng de letters uit gelijkgenummerde vakjes over naar de balk onder het diagram. Bij juiste invulling leest u hier de oplossing van deze puzzel.

Horizontaal: 1 familielid 13 ingeschakeld 14 zijrivier van de Rijn 15 grootmoeder 16 familielid 19 het bedoelde niet treffend 21 doorzichtig weefsel 22 koraaleiland 24 oude lengtemaat 25 overdreven 26 man van adel 28 lust 30 schil 31 huivering 32 vergiffenis 34 elektrisch geladen deeltje 35 niet warm 37 uiting van aarzeling 38 scheepvaartbedrijf 40 kledingstuk 42 uniek 44 gultig 45 dagmars 48 plaats in Zeeland 50 bijnaam van Eisenhower 51 titel 52 motorpech 54 gast 56 oomzeggers 58 slot 60 nors 62 beest 63 hard gesteente 65 tasto solo 67 100 gram 68 canapé 69 nummer 70 Japanse munt 71 afwasbak 73 schaakterm 75 vervelend wezen 76 kip 78 fortissimo 80 nederigheid 82 familielid 84 letterkeer 86 boom 87 vrouwelijk beroep 89 milligram 90 wildgerecht 91 mensaap.

Verticaal: 1 familielid 2 lofkreet 3 meubelstuk 4 enzovoort 5 boom 6 zangnoot 7 lid van dienste 8 Europeaan 9 onder meer 10 grootvader 11 land in Europa 12 plant 17 geluid (voorvoegsel) 18 Universiteit Antwerpen 20 nieuw (voorvoegsel) 23 niet prettig 27 landbouwwerktuig 29 vette aarde 30 wildhandelaar 33 film van Steven Spielberg 34 wereldtaal 36 moedig 39 ijkmeester 41 paar 43 vreugderoep 46 vervoermiddel 47 plus 49 karig 53 bladader 55 opening 57 funderen, bouwen 59 dyne 61 kubieke meter 63 wijde baai 64 rechtschapen 66 gevat 68 zangnoot 70 sprakeloos 72 eenjarig dier 74 Belgische zanger 75 elektronische post 77 vruchtbare plaats in een woestijn 79 bewonderaar 81 daar 83 oude Franse daalder 85 daarenboven 88 onroerend goed 89 familielid.

Linda Flipse (rechts) moest er lang op wachten, maar nu heeft ze de hoofdprijs dan eindelijk in handen! Schrijfster Nynke Feenstra kwam er speciaal voor uit Den Haag. Persoonlijk overhandigde zij het boek *Betje, de zevende van de kruidenier*, door haar ter beschikking gesteld als hoofdprijs bij de puzzel in de septembereditie van Zeeuws Weerzien. Door de coronamaatregelen was het niet eerder mogelijk deze ontmoeting te regelen.

Puzzel mee en win een prijs

Stuur uw oplossing inclusief uw adresgegevens vóór 15 augustus naar puzzel@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere. Onder de goede inzenders verloten wij drie boeken met een Zeeuws thema, ter beschikking gesteld door ZB|Planbureau en Bibliotheek van Zeeland. Als unieke hoofdprijs kunt u een pakket nostalgische kinderboeken winnen, ter beschikking gesteld door mevrouw M. Kole.

Prijswinnaars puzzel nummer 8

De juiste oplossing van de puzzel is: Oosterscheldeking. Het boek 'Zeeland: literaire reis door de tijd' (uitgegeven door Stichting Achterland) is aan de volgende goede inzenders gestuurd: mevr. A. Hommel-Van Loenhout, Tholen; A. Maes, Terneuzen; mevr. A. Visser, Oostkapelle.

De hoofdprijs, het boek 'De wonderdokter', samen-gesteld door Rinus Spruit en ter beschikking gesteld door uitgeverij Cossee, is gewonnen door mevr. P.M. de Witte-Van Sluijs, Baarland. Wij nemen contact met u op voor de overhandiging.

Johanna

Een beetje verontwaardigd was ik, misschien zelfs wel een beetje boos. En voor de vasthoudende wijsheid van een zesjarige was het onmogelijk wat mijn vriendinnetje mij vertelde. Ze wees een vrouw aan en zei: „Kijk, daar loopt mijn oma.”

Maar dat kón haar oma helemaal niet zijn, deze deftige mevrouw met haar mooie jurk leek helemaal niet op een oma. Oma's hebben geen mooie jurken aan. Oma's dragen keuzen, een schort en een doek en beuk met soms een 'netje' daar overheen. Oma's hebben een grote zijzak met lekkers erin. Op hun hoofd dragen ze een 'musse' met krullen en geen hoofddoekje, zoals deze mevrouw op had.

Tenminste, zo zagen mijn oma's eruit in hun Erremuuse dracht. Pas later begreep ik dat deze

deftige mevrouw natuurlijk wél de oma van mijn vriendinnetje was. En nog veel later kwam de wijsheid dat het eigenlijk heel bijzonder is dat mijn beide oma's op hun boers waren. Want hoeveel mensen van onze generatie kunnen nog zeggen dat één of beide oma's in dracht waren?

Het 'netje' of 'évendoeckje' Johanna is vernoemd naar één van die oma's, zo zijn ze nog een beetje bij ons. Vroeger werden deze doekjes vaak uit het hoofd gehaakt of gebreid, er werden geen patronen gebruikt of bewaard. Patronen van deze doekjes zijn tegenwoordig te koop via www.visserstruien.eu

U krijgt het patroon van dit 'netje' gratis bij aanschaf van het garen bij www.blij-dat-ik-brei.nl

ZEEUWSE VISSERSTRUEN

Ze was 16

In elk nummer van Zeeuws Weerzien plaatsen we een fragment uit een Zeeuws boek. Voor ons thema 'Grootouders en hun kleinkinderen' kozen we voor het werk van journaliste en schrijfster Marlies Allewijn (Yerseke, 1977). Oma Janna staat centraal in de roman 'Ze was 16'. [door: Johan Francke](#)

In 2019 schreef Marlies Allewijn *M'n liëven*, het geschenkbok voor de Week van het Zeeuwse boek, over haar grootmoeder die bijna de gehele 20ste eeuw meemaakte. Andere romans zijn *De meid*. Het waargebeurde verhaal van een onverschrokken dienstbode (2018), over het leven van vrouwen-rechtenactiviste Neeltje Lokerse (1868-1954) uit Yerseke; *Barsten* (2020), over de 17-jarige Zeeuwse Sari, die in de jaren zestig haar kind gedwongen moet afstaan en naar Amsterdam vlucht.

Ize en Janna

Ze was 16 (2016) was Allewijns debuut met een Zeeuws onderwerp. De 16-jarige Ize uit Amsterdam verblijft noodgedwongen bij haar oma in Zeeland en verveelt zich stierlijk, totdat ze een foto vindt van Janna, een meisje dat wel heel erg op haar oma lijkt. Ize zoekt, tegen de zin van haar oma, naar meer informatie over Janna die de bevrijding van Westkapelle in 1944 meemaakte en daarbij keuzes tussen goed en kwaad moest maken. Als Ize op zolder naar de fotospullen van haar overleden opa zoekt ontdekt ze een foto van een zestienjarig meisje, van wie ze denkt dat het haar oma is. 's Avonds komt ze te laat thuis met haar nieuwe vriend Flip:

Zo snel ik kan fiets ik terug. Als ik de achtertuin in rij, zie ik oma al aan de keukentafel zitten. Haar gezicht staat op standje oorlog. Ik bijt op mijn lip. Zo boos hoeft ze toch ook weer niet te zijn. Het is nog niet eens donker. Met Flip op mijn hielen loop ik naar binnen. 'Ooms, kijk eens wie ik gevonden heb,' zeg ik zo opgewekt mogelijk. Ik wijs naar Flip, die achter me staat.

Maar oma ziet hem niet eens. Met een koude blik kijkt ze me aan. Dan houdt ze een foto omhoog. 'Waar heb je die vandaan?' Het is de foto van oma toen ze een meisje was. 'Hoezo? Dat ben jij toch?' 'Ik? Nee, dat ben ik niet.' Bij ieder nieuw woord breekt oma's stem iets verder, totdat alleen haar lippen nog geluidloos bewegen.

Oorlog

Naast Ize wordt Janna gevolgd tijdens de oorlog, bijvoorbeeld tijdens de heftige strijd bij de invasie op 1 november 1944 als ze door Westkapelle rent te midden van ontploffende granaten:

Rennen. Je moet rennen. Dan ziet ze Kees neergaan. Angstig kijkt ze om zich heen. Is hij geraakt? Waar zijn de bommen? Maar Kees is slechts gestruikeld. Ze houdt haar pas in. Ze is nu bijna bij hem. Al lopende zakt ze

door haar knieën. Ze voelt een windvlaag. Het is Willem die haar voorbij rent. Hij kijkt niet om, maar roept: 'Janna, kom. Kees redt zich wel.'

Te laat. Janna zit al gehurkt. Kees krabbelt overeind. Vanaf de grond kijkt Janna hoe hij alweer aanstalten maakt om verder te rennen. Wat is ze moe. Ze hijgt. Ze krijgt geen adem. Haar zij steekt zo. Ze wil opstaan, maar het lukt niet. Dan zwelt het geluid in de lucht weer aan. Vlak naast zich ziet ze een regen aan bommen vallen. Bij de aanblik ervan verstijft ze. Als een magneet trekken de dingen haar aan. Ze moeten blijven kijken. In de verte hoort ze Kees roepen. 'Janna, sta op. Lopen!' Dan hoort ze de schreeuw van Willem. Hij komt boven al het andere geluid uit. 'Jannnaaaaaaaaaaaaaa!'

Uit *Ze was 16*, Marlies Allewijn. Een oorlogsverhaal over vooroordelen, jezelf durven zijn en keuzes maken (Alkmaar: Kluitman, 2016) 425 pag.; ISBN 978-90-206-5452-3.

Generatiekloof?

- ramon

Een bezoekje waard! Tijdelijke exposities in de Zeeuwse musea

juni tot
september
2021

Dit overzicht wordt samengesteld door de redactie
van Zeeuwse Ankers • info@zeeuwseankers.nl

► **Museum de Burghse Schoole | Museumhaven Zierikzee | Brusea | Brouws Museum | Museumboerderij Goemanszorg.**
t/m medio juni 2021: Expositie 'Schouwen-Duiveland bevrijd!'
16 juni t/m 25 juni 2021: grote overzichtstentoonstelling in de Nieuwe Kerk in Zierikzee! • www.museasd.nl

► **Fruitteeltmuseum | Annie M.G. Schmidtsingel 1, Kapelle**
t/m 31 augustus 2021: 'Een nostalgische blik op conserven'
• www.fruitteeltmuseum.nl

► **Het Polderhuis Musea & meer | Zuidstraat 154-156, Westkapelle**
t/m 20 juni 2021: 'Expositie Zeeuws meisje in mozaïek'
'Expositie Tjitske Prins' • www.polderhuiswestkapelle.nl

► **Historisch Museum De Bevelanden | Singelstraat 13, Goes**
t/m 27 november 2021: 'Europa is hier' - Zo zagen zij Zeeuws Meisje
t/m 29 januari 2022: 'Nieuwe Oude lappen' - Merklappen uit de 18e en eerste helft 19e eeuw • www.hmdb.nl

► **Industrieel Museum Zeeland | Westkade 114, Sas van Gent**
'De ontwikkeling van de arbeidstijdmeter' - Prikklokken
'Gereedschap anders gezien' - Werken van Ton Koops
• www.industrieelmuseumzeeland.nl

► **Marie Tak van Poortvliet Museum | Ooststraat 10a, Domburg**
o.v.b. voorjaar 2021: 'Domburg Speciaal' - Bijzondere Foto's van
Bijzonder Domburg • www.marietakmuseum.nl

► **Museum De Meestooft | Bierensstraat 6, Sint-Annaland**
Diverse tijdelijke exposities: 'speelgoed en poppenhuizen' |
'keramisten Chris Lanooy, Leen Quist en Hans Westerweel' |
'glaskunstenaar Ton Bruyns' | 'foto's van Rem van den Bosch'
• www.demeestooft.nl

► **Museum Het Bolwerk | Markt 28, IJzendijke**
'Bastions zonder grenzen' | 'Simon Stevin' | 'Alexander Farnese'
• www.museumhetbolwerk.nl

► **Museum Het Warenhuis | Markt 2, Axel**
Geprolongerd t/m 29 mei 2021: 'Biezonder hoed - textiel met een verhaal'
- textielschatten uit het depot van het museum • www.hetwarenhuis.nl

► **Museum Veere | Kaai 25-27, Veere**
o.v.b. t/m 31 mei 2021: 'Ode aan Alma' - herontdekking collectie Museum
Veere (locatie: De Schotse Huizen)
o.v.b. 12 juni t/m 8 november 2021: 'Lucie van Dam van Isselt' - een markante
Veerse Joffer • www.museumveere.nl

► **Stadhuismuseum Zierikzee | Meelstraat 6, Zierikzee**
t/m 20 juni 2021: 'Kees de Kort | Ikonen' - Christelijke feestdagen in beeld
t/m 26 september 2021: 'Oost West, Thuis Best'
t/m 14 november 2021: 'Portretten door Zeeuwse meesters uit
de Gouden Eeuw' • www.stadhuismuseum.nl

► **Terra Maris, Museum voor natuur en landschap**
Duinvlietweg 6, Oostkapelle
t/m maart 2022: 'Vikings op Walcheren?' - Vondsten, verhalen, feiten
en fabels • www.terramaris.nl

► **Watersnoodmuseum | Weg van de Buitenlandse Pers 5, Ouwkerk**
'65-schenken' - Elke schenking heeft een eigen verhaal
• www.watersnoodmuseum.nl

► **Zeeuws maritiem muZEEum | Nieuwendijk 11, Vlissingen**
'Wind in de zeilen' - Zeeschilders uit de Gouden Eeuw,
aanwinsten uit de Inder Rieden-collectie • www.muzeem.nl

► **Zeeuws Museum | Abdij, Middelburg**
t/m 5 september 2021: 'H.E.L. - Jan de Prentenknipper'
- leven en werk van de volkskunstenaar
t/m 7 november 2021: 'Mesheften - Frans Dingemanse'
• www.zeeuwsmuseum.nl

Check voor uw bezoek de openingstijden van het betreffende museum

Wat weet u er nog van?

Wilt u reageren op een artikel uit deze krant?
Stuur uw reactie naar
redactie@zeeuwsweezien.nl.
Wilt u niet dat uw naam in de krant wordt
geplaatst, zet dit er dan duidelijk bij. Een
greep uit de reacties op het vorige nummer:

• **Standbeeld voor zuster Van Zijp**
Getroffen door de vraag 'Wie heeft Corrie van
Zijp nog gekend', laat ik u graag weten dat ik
haar als kind vele jaren heb gekend. Zij was
sympathiek en vol werklust. Ik mocht
namens de dorpsraad het beeldje regelen van
haar op de motor, evenals de onthulling door
burgemeester Rabelink en in aanwezigheid
van de familie.
J.S.M. Hanse

• **Tandpiene**
Als men vroeger last had van kiespijn, in goed
Zeeuws 'tandpiene', dan ging men naar de
dokter want de tandarts was in de meeste
dorpen een onbekende figuur. De dokter
vroeg waar de pijn te voelen was. Je wees dan
met je vinger waar de kwelduivel zich bevond.
De dokter pakte een tang en trok de tand uit
je mond, zonder verdoving uiteraard.
Kees Stevens

• **Middeltjes van oma: pielstaertolie**
Pielstaertolie werd gebruikt als men iets
gebroken of gekneusd had. Men nam het in of
smeerde het er op, wat ook hielp. Het had een
hele vieze smaak net als levertraan, bah!
Het werd gewonnen uit de lever van een pijl-
staartrog. Mijn vader had veel last van rugpijn
en had er wel baat bij. Hij dronk het zo op.
F. Zoetewij

• **Tandarts Klinkert: een hartelijk mens**
De auteur die schrijft over tandarts Klinkert
met zijn martelwerktuigen, heeft het wel
slecht getroffen in zijn jonge jaren. Ik ben
jaren bij hem geweest met vier kleine
kinderen, nooit gemerkt dat hij ongeduldig
was. Mijn kinderen waren niet bang van hem,
zo zie je maar dat elk mens anders reageert.
Jo de Kaart

• Kleur stoomtram Walcheren

In antwoord op de vraag in 'Wat weet U er nog
van' van dhr. Deleij omtrent de bussen van de
Stoomtram Walcheren kan ik me alleen
herinneren dat in de jaren 1950-60 ook werd
gereden met bussen bestaande uit truck met
oplegger. De kleuren waren hier legergroen
met zwarte letters.
Bob van der Weel

(Red: wij ontvingen bericht van de heer Deleij
dat mede dankzij deze suggestie zijn speur-
tocht naar de kleur van de noodbus tot een
goed einde is gekomen, waarvoor dank.)

Zeeuws Weerzien buiten Zeeland

Toen ik bij mijn moeder was gaf ze mij een
Zeeuws Weerzien mee. Wat een leuke krant is
dat, geweldig. Mijn man werkt in de zorg dus
het thema sprak ook erg aan. Ik hoop dat ik
als niet in Zeeland wonende Zeeuw ook aan de
puzzel mee mag doen. Mevr. C. Geijtenbeek

(Red: jazeker, alle Zeeuwen 'in den vreemde'
zijn van harte uitgenodigd mee te puzzelen,
te reageren of ook een eigen herinnering in te
zenden).

Verder lezen? Op onze website treft u nog
meer reacties van lezers. **Mis het niet:** weke-
lijks verschijnt een verhaal van de redactie op
onze website, vergezeld van een oude foto én
een interview door Remco van Schellen (Om-
roep Zeeland). Kijk en luister mee op
www.zeeuwsweezien.nl (en stuur ons ook
uw foto met herinnering!).

Marianne Maat oogst spinazie. |
Foto: Marjo Griep

Klassieke spinazie met ei door: Marjo Griep

Het is bijna een klassieker te noemen: spinazie met een
gekookt ei. Dat kwam bij mij thuis vroeger geregeld op
tafel. Met kruimige aardappels en botersaus of een restje
jus van de vorige dag.

De reden voor deze populaire combinatie is het oxaal-
zuur in de spinazie. Dat zorgt er voor dat je tanden ruw
of stroef aanvoelen na het eten van deze groente. Dat is
te voorkomen door de groente te combineren met eieren.
Met room kan ook. Dat verklaart dan ook de
populariteit van spinazie à la crème.

Het recept van deze keer gebruikt ook de combinatie
spinazie met een ei. Of in dit geval ei met spinazie.

Recept

Spinazie-omelet voor 2 personen

• 400 gram spinazie • 4 eieren • 1 sjalot • 1 teentje knoflook
• 1 rode (punt)paprika • 1 eetlepel (olijf)olie • Peper en zout

Bereiding

Was, indien nodig, de spinazie en laat goed uitlekken. Klop de eieren met wat peper
en zout los in een kom. Snipper de sjalot en het teentje knoflook.

Snijd de paprika in kleine blokjes.

Verhit in een ruime koekenpan de olijfolie. Voeg de gesnipperde sjalot en knoflook toe
en fruit kort aan. Voeg de paprika toe en bak ongeveer 2-3 minuten mee.

Roer dan beetje bij beetje de spinazie erdoorheen en laat deze slinken.

Giet de losgeklopte eieren erover en plaats een deksel op de pan.

Laat de omelet op een laag vuur in ongeveer 10 minuten stollen.

Breng op smaak met peper en zout. Lekker met (gebakken) aardappelen.

Stadstuin
Goes

Jacht op de Goese billenknijper

Mijn opa, Adriaan Kort, was een man van regels. Hij kon het niet laten anderen de maat te nemen en ergerde zich aan hun 'afwijkend gedrag'.

door: Albert Kort

De politiemacht van Goes omstreeks 1920-1925, kort nadat Kort (tweede van links) hier in 1920 agent van politie werd | Archief Albert Kort.

Was het beroepsdeformatie? Of gewoon de aard van het beestje? Feit is wel dat hij maar weinig vrienden had. Ik weet dat mijn moeder haar schoonvader niet kon uitstaan en er altijd weer tegen opzag om de 'oude heer', zoals hij in ons gezin werd genoemd, voor een bezoekje uit te nodigen.

Shag

Als kind begreep ik daar niet zo veel van. Ik mocht mijn opa wel. Na schooltijd liep ik dan ook geregeld naar de piepkleine bejaardenwoning in de Vermeerstraat te Goes, waar hij samen met mijn oma woonde. Vaak om te kaarten of over school te praten. Soms om stiekem van een sigaretje te genieten. Zelf rookte hij als een stoom-

locomotief, altijd zware shag van Van Nelle, gewikkeld in flinterdun Rizla-vloei-papier. Van een glaasje jenever was hij trouwens evenmin vies.

Boodschappen

Nadat mijn oma in 1969 was overleden, ging ik vaker naar hem toe. Nu om de wekelijkse boodschappen voor hem te doen die hij mij dicteerde om op een briefje te schrijven. Omdat het lijstje weinig variatie bevatte, kon ik de bestellingen na verloop van tijd dromen. Melk, shag, witbrood, suiker, eieren en boterhamworst: ze ontbraken nimmer. Zonder dat hij dat met zoveel woorden zei,

Agent Adriaan Kort (geboren 1 februari 1894) | Archief Albert Kort.

wist ik dat mijn bezoekjes hem goed deden. Ongetwijfeld om zijn eenzaamheid te doorbreken, maar misschien nog meer om verhalen uit zijn verleden te kunnen vertellen.

Politie

Meer dan eens maakte hij me deelgenoot van zijn belevenissen bij de Goese politie. Zoals die keer toen hij er op een dinsdag samen met een collega op uit werd gestuurd om iemand, die vrouwen lastig viel door ze op de week-markt stiekem in de billen te knippen, in de kraag te grijpen. Door zich te vermommen als twee vrouwen in klederdracht, dachten ze

de dader te slim af te zijn. Tevergeefs overigens.

Ariërv verklaring

Over de minder leuke dingen zweeg mijn opa als het graf. Zo hoorde ik hem nooit vertellen over de zogenaamde Ariërvklaring die hij als ambtenaar in 1941 ondertekende, en waarin hij moest aantonen dat hij niet van Joodse afkomst was. Begrijpelijk. Het was voor hem net als voor de duizenden andere Nederlanders die in overheidsdienst waren, een bevel en hij had weinig keus.

Toch vraag ik me af of hij na 1945, toen er steeds meer bekend werd over de gruwelen van de Nazi's, last kreeg van zijn geweten. Dat geheim heeft hij echter in zijn graf meegenomen.

Het karretje dat op de zandweg reed

Te stellen dat ik een kind ben van twee culturen, zou wel erg overdreven zijn.

Maar al heel jong had ik in de gaten dat het er bij Opoe heel anders aan toe ging dan bij Oma.

door: Mieke van der Jagt

Alleen al de boekjes waaruit voorgelezen werd: bij Opoe was dat stevast W. G. van de Hulst en Oma bestelde de kinderboeken,

waaronder de deeltjes van Annie Schmidt, bij de Arbeiderspers. Maar in niets verschilden de grootmoeders zo veel als in de liedjes die ze zongen. Want zingen deden ze allebei, en veel.

Opvoedkundig

Opoe, een schat van een mens, betrok de liedjes die ze zong uit de bundels *Psalmen en Gezangen*, *Kun je nog zingen, zing dan mee* en van *Johannes de Heer*. Ook in de profane liedjes zat altijd wel een moraal. Daantje zou naar school toe gaan, bijvoorbeeld. Die teutte te veel; niet vreemd dat de juffrouw kwaad werd. Het karretje dat op de zandweg reed was ook duidelijk: je moet je kop erbij houden, anders gaat het fout.

Dat Oma het allemaal wat minder nauw nam met de opvoedkundige aspecten van de samenzang, waardeerden wij als kinderen heel erg. 'Poep, pies en kont' kwamen regelmatig in de teksten voor. Ze leerde ons min of meer de tango op *Een vogeltje dat kon niet kakken*. Als er al eens behoefte was aan iets psalmachtigs, dan zongen we uit de rode bundel: *Eens komt de klare, schone dag of Morgenrood*.

Er waren natuurlijk wel evergreens die ze allebei zongen: lenteliedjes als *De wielewaal* en *In 't groene dal, in 't stille dal*. Maar Oma heb ik nooit kunnen betrappen op het zingen van vaderlandse liederen als *De*

Blanke top der Duinen of *Hollands Vlag*.

Magische sfeer

Het ene voelde nooit beter dan het andere, dat had ik al vroeg door. Het ging erom dat er gezongen werd. En niet een beetje alsof bij de afwas of onder het werk; allebei gingen ze er eens goed voor zitten en dan zong iedereen mee. De sfeer die daarmee ontstond had iets oneindig magisch maar ook iets kwetsbaars. Ik was altijd bang dat er plotseling iemand binnen zou komen en dat het dan ophield.

Poesjes en katten

Een liedje wat Opoe altijd zong

was *Poesje, zeg wat doe je/bovenop het dak?/ Als je er eens af viel/ en je pootjes brak./ Heb voor mij geen zorgen/ lieve jongeheer. / Poesjes komen altijd/ op hun pootjes neer.*

In de liedjes van Oma kwamen nooit poesjes voor, wel katten. De *kop van de Kat* is jarig, bijvoorbeeld. Maar een topper was *Die kat kwam weer*. Daarin doet een boer een kat in vier coupletten de vreselijkste dingen aan om er van af te wezen. Het refrein: *Maar... die kat kwam weer/ want die kon nie langer wag/ Die kat kwam weer/ de volgende dag/ Die kat kwam weer/ geloof me 't is waar/ De volgende dag was die kat weer daar.* Dezelfde uitkomst dus, maar in heel andere woorden.

Uw leven, Samen zorgen

Bij Zorgstroom heeft u een goed leven met de mensen om u heen die er voor u toedoen. Dat kunnen we niet alleen.

Samen met u, uw netwerk, mantelzorgers, vrijwilligers en andere zorgverleners zorgen we daarvoor. We kijken naar uw wensen en behoeften, maken een individueel plan en vervullen daarin samen elk onze rol. Uw mogelijkheden zijn daarbij ons uitgangspunt.

info@zorgstroom.nl
T 0118 - 68 40 00

zorgstroom.nl

MONDIAL MOVERS
Vogel Verhuizingen

Woningontzuiming met zorg!

*Dat doen
ze ook!*

Wist u dat Mondial Vogel Verhuizingen ook zorgvuldige woningontzuimingen verzorgt voor ouderen, mindervaliden en hulp-behoevenden na hun verhuizing en voor nabestaanden na een overlijden?

- Leegruimen van woning of verzorgingskamer
- Alle werkzaamheden conform opleveringseisen
- Verwijderen vloerbedekking
- Tijdelijke opslag inventarisgoederen en/of persoonlijke spullen
- Afvoeren inventarisgoederen op milieuverantwoorde wijze
- Eindschoonmaak

0118-612669
info@vogel-verhuizingen.nl

WEBDESIGN +
GRAFISCH
ONTWERP

LA DOLCE VITA
T: 0118-567068
LAMIADOLCEVITA.NL

Feest
VAN HERKENNING
Museumverhalen voor ouderen

Een uurtje 'praten over vroeger' aan de hand van herkenbare voorwerpen, samen herinneringen delen en plezier hebben, wat een positieve energie geeft dat!
Voor €45,- geeft U een bijeenkomst cadeau waar de hele groep van kan genieten. Belangstelling? Neem contact op met Sylvia van Dam Merrett, secretariaat@feestvanherkenning.info
>> Lees meer over onze activiteiten op www.feestvanherkenning.info <<

Distributie Zuid West
TRANSPORT & KOERIERS DIENSTEN

**WILT U OOK IN DEZE KRANT
ADVERTEREN?**

Informeer naar de mogelijkheden! E-mail: verkoop@meulenberg.nl

Ontdek het erfgoed van Zeeland

via zeeuwseankers.nl en beleef het op de ankerplaatsen, plekken van cultuur-historische betekenis.

Zeeuwse Ankers vertelt de verhalen bij landschappen, plekken, monumenten, voorwerpen en mensen uit het verleden. Zeeuwse Ankers nodigt uit tot ontmoeten en beleven. Zeeuwse Ankers verbindt het verleden, heden en de toekomst van Zeeland.

Kijk op zeeuwseankers.nl en lees de verhalen!
Meer informatie?
Stuur een e-mail naar info@zeeuwseankers.nl

Zeeuwse Ankers is een samenwerkingsverband van Het Zeeuwse Landschap, Provincie Zeeland, Erfgoed Zeeland, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, ZB | Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, VVV Zeeland, Zeeuws Archief en Zeeuws Museum.

*Het Zeeuws Archief geeft
het verleden toekomst*

Onderzoek het zelf op
www.zeeuwsarchief.nl
Hofplein 16, Middelburg
info@zeeuwsarchief.nl

**Loop eens binnen
bij ZB!**

- Bibliotheek, ontmoetingsplek, studieruimte
- Activiteiten, evenementen en exposities
- Workshops en cursussen

Kijk op www.dezb.nl

**Meulenberg
Media**

uitgeverij | ontwerp | vormgeving
layout | opmaak
drukwerk | printservice
belettering | textieldrukwerk

Drukkerij Meulenberg B.V.
| Rotterdamsekaai 61
| 4331 GN Middelburg
| Tel.: 0118 63 51 26
| drukkerij@meulenberg.nl
| www.meulenberg.nl